

למעשה

פרשת תרומה

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סנש 21\11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית וכתובת דברי

תורה וסיפורי אמונה

למעשה פרשת תרומה

פרשת תרומה

למה צריך שלא יסורו הבדים מהארון – הארון נושא את נושאי

בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו (כה, טו).

לכל הכלים שהיו בהם בדים, אין דין שהבדים צריכים להיות כל הזמן מחוברים אליהם, ודוקא בארון אמרה תורה: לא יסורו ממנו, מה טעם העניין?

כתוב בהו"ל (סוטה לה, א) שבזמן דוד המלך, כשהביאו את ארון האלוקים לעיר דוד, עזא שלח את ידו לאחוז בארון האלוקים, ויחר אף ה' בעוזא ויכהו שם... וימת שם. למה הוא נענש? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עזא, נושאי נשא - את נושאי הארון נשא, עצמו לא כל שכן - את עצמו ודאי שהוא ישא והוא לא צריך עזרה!

נושאי נשא - כשעברו ישראל את הירדן, שבו מי הירדן למקומם, והיו ארון ונושאי וכהנים מצד אחד, וישראל מצד אחד, נשא ארון את נושאי ועבר - לנו ? נדמה שהכהנים מחזיקים את הארון, וכך הם נשאו אותו, אבל האמת, שהכהנים החזיקו בארון אבל הם לא נשאו אותו, אלא הפוך הוא נשא אותם ועברו - ארון נושא את נושאי.

וכיון שהארון נושא את נושאי, ממילא הבדים לא היו מיועדים בשביל שעל ידם יוכלו לשאת את הארון, שהרי הוא נושא את עצמו ואת הכהנים, ובזה חלוקים בדי הארון מבדי שאר הכלים, שבכל הכלים בדים הם חלק חיצוני מהכלי עצמו, אבל בארון שהבדים אינם בשביל לשאת אותו, הרי הם חלק מהארון עצמו, ולפיכך לא יסורו ממנו.

וכיון שהארון מרמז לכתר תורה, כשם שהארון נושא את נושאי, כך אף התורה נושאת את נושאי. ובה יש לבאר דיוק בלשון הכתוב, וכמדומה שאחר כך מצאתי שזיכתי לכוון לחפץ חיים.

אומר המשך חכמה, שמבאר במדרש, שהארון רומז לכתר תורה שכל הרוצה ליטול יבוא ויטול. ואמרו בגמרא (יומא עב, ב): רבי יוחנן רמי: כתיב (דברים י, א) ועשית לך ארון עץ - משמע שמושה יעשה, וכתיב (שמות כה, י) ועשו ארון עצי שטים - משמע שהציבור יעשו. מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו.

והבדים הם אלו שמחזיקים את הארון, וכנגדם בלומדי התורה תומכיהם והמסייעים להם הם הסומכים את ידי התלמיד חכם, שהוא הארון לעדות ה' ותורותיו. ולפיכך אמרה התורה שהבדים שהם מחזיקי הארון יהיו קבועים בו תמיד ולא יסורו ממנו, ומכך שראוי שאף המחזיקים בלומדי התורה יהיו תמיד אוחזים בארון הברית "לא יסורו ממנו".

הארון נושא את נושאי

וכתב הרב אליהו דיסקין שליט"א בספרו נחל אליהו תרומה שנראה שיש לבאר בזה טעם נוסף, שזה בא ללמד את הסוד של "ארון נושא את נושאי".

למעשה פרשת תרומה

ברא אלוקים - בשביל התורה שנקראת ראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. כל מה שיש, כל הבריאה כולה, השמים ושמי השמים, וכל מה שיש בארץ, כל המערכות של המחשבים למיניהם, וכל הבנינים, והמגדלים, והכבישים, והרכבות, תכלית כולם בשביל ישראל, ובשביל התורה שנקראו ראשית, ואנשים עוד הולכים לחפש תכלים, לא יודעים מה תכלית הבריאה.

על כל פנים, אותו בחור - סטודנט, נפשו חשקה בתורה, הוא רצה ללכת לשקוד על דלתי התורה. אחרי דין ודברים ביניהם, אמר לו אבא שלו, שהוא נותן לו שנה אחת ללמוד בארץ ישראל. הוא נסע לכפר חסידים, זה היה השנה האחרונה של ר' אלי לופיאן, שנה שלימה הוא למד בכפר חסידים.

אבל אחרי שלומדים שנה אצל ר' אלי לופיאן, כבר אין חשק לחזור לאוניברסיטה. הוא חזר הביתה ואמר לאבא שלו: חשקה נפשי בתורה! אני רוצה להמשיך! כשאבא שלו ראה שהוא מאד רוצה, הלב שלו שם. הוא אמר לו: אני מוכן שתחזור, שתלך ללמוד, אבל שיהיה קרוב לבית, ותנאי נוסף, שרק עד החתונה תלמד בישיבה, אבל אחרי החתונה אתה מבטיח לי שאתה חוזר לאוניברסיטה, שיהיה לך תכלים - מקצוע ביד, ואני מבקש ממך שתבטיח לי שאחרי החתונה, אתה אפילו לא תבקש להמשיך ללמוד.

הוא הסכים, הוא חזר ללייקווד, לישיבה, ולמד בחשק רב. כשהגיע יומו הוא התארס, וככל שמתקרבת

על התורה נאמר (משלי ג, יח): עין חיים היא למחזיקים בה. לפי כללי הלשון, היו צריכים להגיד 'למחזיקים אותה' ולא למחזיקים בה. שהרי לשון מחזיקים בה משמעו שהוא מחזיק את עצמו בה, אבל מחזיקים אותה משמעו שהם מחזיקים את הדבר?

כשאדם מחזיק תינוק, אומרים שהוא מחזיק אותו הוא עושה טובה לתינוק שלא יפול. אבל כשמישהו טובע בנהר, טובע בים, והוא מחזיק באיזה עץ, לא אומרים שהוא מחזיק את העץ, אלא הוא מחזיק בעץ, הוא לא עושה טובה לעץ, הוא לא מחזיק את העץ, העץ היה אומר לו מוחל טובות אני מסתדר לבד יותר טוב, אלא הוא מחזיק את עצמו בעץ.

אלא מבואר פה שמחזיקי תורה, הם לא מחזיקים אותה, אלא מחזיקים בה. התורה לא צריכה את העזרה שלהם, יש הבטחה שלא תשכח מפי זרעו. אלא, מי שמחזיק תורה, יש לו זכות - הוא מחזיק את עצמו על ידי התורה, בבחינת ארון נושא את נושאי.

נספר כמה סיפורים מהדור האחרון בעניין הזה: מעשה שהיה, אחי שליט"א הכיר את הסיפור מקרוב, סטודנט בארצות הברית למד באוניברסיטה, אבא שלו רצה שיהיה לו תכלים. מה זה תכלים באמריקה? שיהיה לו פרנסה, שיהיה מסודר, שיהיה עורך דין, או רופא, או פרופסור.

אנשים מחפשים תכלים, חושבים שזה תכלים. כמה טיפשי הני אינשי, כשהתורה מעיד שה' בראשית

למעשה פרשת תרומה

התניאישו מלהציל אותנו, קראו כבר שמע ישראל. ובניסי ניסים הוא יצא מזה, וחזר לתפקוד מלא.

תשמעו טוב, ביום שנגמרו החמש שנים שהוא התחייב להחזיק את בנו אחרי החתונה, הוא קיבל שוב פעם דום לב והלך לעולמו.

אחרי המיטה שלו אמרו שתי דברים, האחד: שבמשך כל החמש שנים, חשבו שמי מחזיק את מי? האבא מחזיק את הבן. ולמפרע התברר, שאדרבא הבן החזיק את האבא. ועוד דבר אמרו: אם האבא היה יודע שהוא מחזיק את עצמו, הוא היה מבטיח קעסט לארבעים שנה, לא רק לחמש שנים!

עץ חיים היא למחזיקים בה - מחזיקים את עצמם, מי שמחזיק תורה הוא מחזיק את עצמו על ידי התורה. אם כל בעלי ההון היו יודעים את זה - איזה עסקת חיים הם יכולים לעשות, להרוויח עולם הזה ועולם הבא, הם היו רצים ומחפשים איך להחזיק עוד ועוד תורה.

סיפרתי את הסיפור הזה פעם, בישיבת מחנה ישראל ישיבה לבעלי תשובה בירושלים, ניגש אלי אחד מהשומעים וסיפר לי מעשה דומה כעין זה, והוא הביא לי את מספר הטלפון עם כל הפרטים.

היה אברך בבני ברק, בפרדס כץ, ששכר דירה. בעל הדירה היה גר בחוץ לארץ, ואחרי זמן מה הוא רצה למכור את הדירה, אותו אברך החליט שהוא מעונין

החתונה, הוא יודע שהוא צריך לעזוב מקור מים חיים את ה' לעזוב את הישיבה, וללכת לאוניברסיטה.

אותו בחור, אחרי שהוא קיבל טעם בתורה, זה התחיל להשפיע על המצב רוח שלו. בכל יום שהחתונה מתקרבת, הוא מרגיש שהוא מתרחק, הוא הולך להתרחק מהתורה, הוא הולך לקדש אישה ולתת גט כריתות לתורה. הוא איבד תיאבון, ירד במשקל, המצב רוח שלו היה נפול. אבל הוא הבטיח לאבא שיותר הוא לא יבקש בכלל להמשיך בישיבה.

הגיע ערב יום החופה, אבא שלו ואמא שלו קוראים לו לחדר, הם נסגרו איתו ביחד. ואבא שלו אומר לו:

אני עוקב אחריך כל התקופה האחרונה, אני רואה את הנפילה שיש לך במצב רוח, אף פעם לא חלמתי כזה חלום בלהות, שהבן שלי יכנס ככה לחופה, אני יודע מה מעיק עליך.

נכון, רציתי שיהיה לך מקצוע ביד, בגלל שרציתי את טובתך. אבל אני רואה שזה לא טובתך, שככה אתה נכנס לחופה, אני לא יכול לשאת את זה, אני רואה שחשקה נפשך בתורה, תמשיך אחרי החתונה בלייקווד חמש שנים, והקעסט יהיה על חשבונך, לך ללמוד!!

חזר לו הצבע ללחיים, והוא נכנס לחופה בשמחה ובטוב לבב.

כמה שבועות אחרי החתונה, האבא קיבל דום לב, הוא היה במצב של מוות קליני, הרופאים כבר

למעשה פרשת תרומה

למה לא היה הארון כולו מזהב – כדי לא להכביד

וצפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב: (כה יא)

צ"ב הרי אין עניות במקום עשירות וא"כ למה הוצרכו לחסוך ולעשות את תוכו מעץ ולא עשו את כולו מזהב.

אלא מבאר הדעת זקנים מבעלי התוס' 'ראוי היה הארון להיות זהב כולו'

'אלא לפי שיהיה נישא בכתף ויכביד יותר מדאי' ואע"ג דאמרין נושאינו נושאין לפי שעה היה וקשיא לי א"כ למה נענש עוזא וצ"ע וכן מצינו במזבח הזהב שצוה הקב"ה לעשות מעצי שטים ולחפות זהב וכן מזבח הנחשת לפי שהיו נושאים בכתף ולא יכביד על הנושאים:

מעשה באברך שביקש לנקות שוב...

לימוד מעשי למד מכך הרב ניסים קרליץ זצ"ל וכמו שסופר (בקובץ גיליונות נח תשפ עמ' 20) שדווקא בגלל היותו יושב כמשך שנים רבות בראש ההרכבים של בית הדין, נחשף הגר"נ קרליץ לתופעות לא-רצויות הנראות לפעמים בבתי ישראל, ותבע מהציבור לשנות את גישתו. זה קורה למשל, אמר הגר"נ, כאשר עקרת הבית עבדה קשה מאוד לקראת פסח, ניקתה וקרצפה כל פינה, וסידרה את כל הבית דבר דבור על אופנו, והנה בליל בדיקת חמץ מגיע בעלה הביתה, ומפני חומרות כאלו ואחרות הוא

לקנות את הדירה, אבל היה חסר לו עשרים אלף דולר, סכום גדול מאד באותם ימים.

הם החליטו, שעל הסכום הזה הם יעשו הסכם יששכר וזבולון. הם הלכו למרן הרב שך, ועשו אצלו את החוזה של יששכר וזבולון לכך וכך שנים, שהוא נותן לו את הדירה, והוא עוד הוזיל לו הרבה מהמחיר, פחות ממה שהוא רצה בהתחלה.

בדירה היה ארון קיר, שהיה שייך לבעל הדירה, והוא אמר שבינתיים אין לו מה לעשות עם הארון, ושיישאר בדירה, וכשאני ארצה אני אקח אותו.

בשבוע שנגמר ההסכם של יששכר וזבולון, האברך שקנה את הדירה קיבל טלפון מחוץ לארץ, מאשתו של בעל הבית לשעבר, והיא שואלת: מה בנוגע לארון? כמובן שמיד הוא אומר לה: אין שום בעיה, הארון הזה שלכם, מתי שאתם רוצים תבואו ותיקחו אותו.

ואז היא אומרת לו: לא הבנת, הארון של בעלי, צריך לסדר קבורה בארץ ישראל, אתה יכול לעזור בענין.

בשבוע שנגמר ההסכם של יששכר וזבולון שלו, הוא הלך לעולמו. מי מחזיק את מי? מי מחזיק את מי? עץ חיים היא למחזיקים בה!

למעשה פרשת תרומה

בנעימות, ולא להיות לטורח על אף אדם באשר-הוא. עכ"ד.

וכ"כ כיו"ב בס' לקט יושר או"ח (עמ' פ"ה) דכי היכי דאמרינן דהתורה דרכיה דרכי נועם ולכך מסתמא לא צוותה לקחת חריות של דקל לכפות תמרים מפני שמשרטים הידיים (עיין סוכה ל"ב). א"כ ק"ו דלא תצווה תורה לעשות מצווה שעל ידה יפול למשכב. ע"כ.

ועוד כי בית המקדש נבנה ע"י שלום ולא ע"י מריבות כמו שה' לא רצה שיבנו ע"י ברזל כי מקצר את ימיו של האדם.

וכן סיפר ר' שלום שבדרון (הו"ד בספרו קול חוצב עמ' 211) יש לנו קבלה, איש מפי איש: אם תזדמן לפנינו מצוה גדולה ביותר, כמו בניית בית המקדש אך על ידיה תגרם מחלוקת וחלישות הדעת - לא נעשה את המצוה. מוטב להניחה להזדמנות אחרת. כך שמעתי מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין אמר ר' שלום:

היה זה כשישימתי בקדש באחת הישיבות. המשגיח בשיבה שהה בחו"ל זמן רב, למטרת גיוס כספים לישיבה, תלמידים מהישיבה ביקשו ממני להשמיע לפניהם שיחות מוסר, והשאלה שניקרה בליבי האם לדאוג לבחורים ולחשוש על הפסד רוחני שנגרם להם בשעה שאינם שומעים שיחת מוסר, או

מבקש מאשתו שתוציא שוב את הכלים והבגדים מהארונות, ותנקה הכל מחדש.

הגר"נ מחה בתוקף על הנהגה זו, והביע דעתו שאסור לתלמידי חכמים להתנהג כך. וכי בשביל שיש לך חומרה כלשהי, תבוא ותכביד על רעייתך שהתאמצה כל כך לנקות את הבית? וכי אינך חושש שאשתך יכולה להתעלף למשמע הבקשה הזו?! - זעק.

הגר"נ הסביר שדבר זה כרוך גם באיסור של לא תרדה בו בפרך. ובכלל, הטעים הגאב"ד, דרכם של תלמידי חכמים היא להתנהג בעדינות וברוך עם כל מי שבא איתם במגע, על אחת כמה וכמה שיש להם להיות מנומסים ואדיבים כלפי נשותיהם, ולא להכביד עליהם בדרישות-שווא!

הלא כך מסבירים - הטעים - את עובדת היותו של הארון מצופה מבפנים ומבחוץ בזהב, ובתוכו היה עשוי מעץ. הארון מסמל כידוע את התורה ואת חכמיה, ולכן חלקי הפנים והחויץ שלו צריכים להיות מצופים בזהב. אבל, בתוכו היה הארון עשוי מעץ - כדי לא להכביד על נושאייו.

אם גם תוכו של הארון היה עשוי מזהב, היה משקלו כבד מאוד, ולא נאה ולא יאה הוא הדבר שהתורה תכביד על נושאייה. ומכאן נלמד גם אנחנו, אמר הגר"נ קרליץ, שדרכם של ת"ח היא לנהוג

למעשה פרשת תרומה

הלימוד מזה למעשה. עד כמה חשוב שלא להכביד על השני ואפי' בשביל צורכי מצוה.

ועוד פירוש ראיתי למה לא היה כולו זהב עפ"י מש"כ הרב יוסף צברי, רב ומו"צ בעיר אלעד, ומח"ס ויען יוסף, שלחן מלכים וש"א"ס (הו"ד באספקלריא תרומה תשפ)

הנהגות התלמיד חכם הנלמדות מארון הברית

ו עשׂו ארׁון ע צי ש טים וגו' וצ פי ת אתו ז הב טהור מ ב ית ומחויץ תצפנא) כה, י- יא) את ארון הברית נצטווה משה לצפותו בזהב טהור מבית ומחויץ, אע"פ שגופו היה של עץ. וביארו הז"ל {ירושלמי שקלים ו' ע"א} שג' ארונות הן זה בתוך זה, של עץ בתוך של זהב ובתוכו של העץ ג"כ ארון של זהב.

ובגמרא {יומא ע"ב ע"ב} דרשו את ענין ארון הברית על הת"ח, ואמרו שם שכל תלמיד חכם שאין תוכו כבדו, אינו ת"ח. והנה שבעים פנים לתורה, ונראה דאפשר להוסיף ולדרוש את ענין ארונות הברית ומהותם ג"כ על הנהגות התלמיד חכם הנצרכות: מלמדינו כי התלמיד חכם חייב לשמור –

ארון חיצוני מזהב על חזות חיצונית מכובדת, כיאה וכראוי למי שנושא את דגלה של התורה, כדי שיהא שם שמיים מתאהב ומתקדש על ידו. ואמרו

לחשוש שמא אצליח מאד והתלמידים יבקשו אח"כ רצוננו לשמוע את ר' שלום, וכך תתגלגל עגמת נפש למשגיח של הישיבה. טרחתי ונסעתי לביתו של רבי יחזקאל לוינשטיין וזו התשובה שקיבלתי!

מענה זה שקיבל מפי המשגיח זצ"ל היה לו לר' שלום למגדל אור בכל דרכיו. (מפי חתנו רבי צבי שינקר)

ועוד רואים מכאן שמה שה' ציווה את האדם הוא יכול, כי אם לא לא היו מצווים אותו, שהרי הוריד ה' את הזהב כדי שיוכלו לשאת אותו

וכן מבואר במדרש (שמו"ר לד א) 'בא אליהוא ואמר: שדי לא מצאנהו שגיא כח, מי ששומע הפסוק הזה אומר שמא חרופים הוא, חס ושלום, אלא כך אמר אליהוא לא מצינו כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרחות עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כחו, אתה מוצא כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל אלו היה בא עליהם בחזק כחו, לא היו יכולין לעמד, שנאמר (דברים ה, כב): אם יספים אנחנו לשמע וגו'. אלא לא בא עליהם אלא לפי חכם, שנאמר (תהלים כט, ד): קול ה' בכח, בכחו אינו אומר אלא בכח, לפי כחו של כל אחד ואחד. והארכנו בזה במלמעשה (פרשת מטות).

מדקדק בחיצוניותו ובבגדיו דקדוקים יתרים, שאם יתחיל בזה הנה יתפסהו היצר "בבגדו" ותחת לעבוד על הפנימיות והמידות הוא יעבוד על החיצוניות ועל הביגוד. ובגמרא בתענית {ז' ע"ב} במעשה דר"י בן חנניה ובת הקיסר, מבואר שאדרבה, היופי החיצוני מפריע לקניית התורה, שהמשיל שם ריב"ח את הת"ח לכלי חרס שרק בו משתמר היין, ואמרינן שם: "והא איכא שפירי דגמירי, וענהו: "אי הוּו סנו - טפי הוּו גמירי", הרי שהיופי החיצוני מצד עצמו אינו מוסיף לקניית התורה אלא אדרבה, גורם להיפך. ולפיכך הפנימיות של הת"ח חייבת להיות מונחת ב"עץ" החיים של התורה, ולא להיות נמשכת אחר זהב הברק החיצוני. אלא שגם לאחר שכבר קנה התלמיד – ארון פנימי מזהב חכם בעצמו את מידותיו הנאצלות וענוותנותו הפנימית, הוא חייב לדעת שכל עונה זו היא רק כלפי החלק שלו בדיבורו ובהנהגתו עם הבריות, אבל הוא מצד עצמו חייב להכיר בערך העצום של עצמו ולא להיות נחות ושפל, אלא שיידע שהוא בעצמו "ארון של זהב", שע"י שלמד תורה ונהיה ת"ח זכה להיות נרתיק לתורה "דרופתקי דאוריתא" {סנהדרין צ"ט ע"ב}, ולקיים בעצמו "ויגבה לבו בדרכי ה'" {דה"י ב' י"ז, ו'}. הכרת הערך העצמי לא מגיעה מתוך גאווה פסולה, אלא מתוך שמחה של מצוה בהכרת הערך העצמי של הבן תורה,

במסכת דרך ארץ {פ"ד}: "בארבעה דברים תלמיד חכם ניכר, בכיסו, בכוסו, בכעסו, ובעטיפתו, ויש אומרים אף בדיבורו". ובברכות {מ"ג ע"ב} אמרו דגנאי הוא לת"ח לצאת במנועלים המטולאים, ובשבת {ק"ד ע"א} איתא: "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו - חייב מיתה, שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי". ועיין ברמב"ם {הל' דעות פ"ה ה"ב}: "כשהחכם אוכל, מעט זה הראוי לו, לא יאכלנו אלא בביתו על שלחנו. ולא יאכל בחנות ולא בשוק אלא מפני צורך גדול, כדי שלא יתגנה בפני הבריות". הרי שישנו חיוב על תלמיד חכם להנהיג את עצמו בכבוד, כדי שתורתו תהא מתכבדת על הבריות, וזה מסמל הארון החיצוני של ארון הברית, המשול לתלמיד חכם, שהיה מזהב, ללמדנו על כל ההנהגה החיצונית שצריכה להיות יפה ומהודרת. אמנם אע"פ שהחיצוניות של החכם -

ארון אמצעי מעץ צריכה להיות מהודרת ונאה, מכל מקום באו חז"ל ללמדנו כי "כבוד תורה" זה לא יחדור באמת לפנימיותו, ושלא יבוא מזה הת"ח לגאווה ולהרגיש שבזכות תורתו הוא יכול גם להשפיל אחרים, וח"ו להיות פוסע על ראשי עם קודש. אלא כל פנימיותו צריכה להיות פשוטה מתוך מידת הענווה, לכבד כל אדם ולדבר בנחת עם הבריות.

שזכה להיות מאלה שקרובים יותר להשי"ת. מאידך הכרת ערך זה מרחיקה את האדם משלות

וכמו כן יזהר שהזהירות על נקיות בגדיו לא תחדור לפנימיות אישיותו, ושלא יגיע ח"ו מזה להיות

וזה הלימוד לת"ח שלא יפרוש יותר מדאי מעניני העוה"ז.

דאגת התורה לרגשות הזולת

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תחמה (כה ב) אמר הקב"ה דבר אל בני ישראל לבלשון פיוס כמה דאת אמר דברו על לב ירושלים" ילקוט שמעוני רמז שסג את הצורך לפייס את בני ישראל

ויקחו לי תרומה. פתח דבר אל בני ישראל בלי פיוס כמו דברו על לב ירושלים. בשביל שהיה בו חסרון כיס פייסם ואיתא במדרש א"ר אבהו ומה לעשות משכן כבוד וכפרה לישראל אמר דבר אל בני ישראל לשון פיוס הדוחקים את ישראל ונוטלים את ממונם מה תהא עליהם.

דברי הגרמ"ש שפירא זצ"ל בספרו זהב משבא בכך שהיה לכל אחד צער מסויים על היות התרומה כרוכה בחסרון כיס ובמאמר מוסגר הוא מצרף לדברים את מה שאמרו בעלי המוסר בנידון דידן הם למדו מכאן שצריכים לפייס אדם אפילו כאשר נגרם לו צער מזערי שכן מה קטן הוא ההפסד במתן התרומה לעומת כל טוב מצרים שהוציאו עמם בכל זאת גם צער כזה דורש פיוס לעצם הדברים יש לתמוה איך אפשר להבין שפיוס על צער כה קטן דבר שצריכים להקדיש לו זמן מצדיק את עיכוב הקמת המשכן שהוא מקום השראת השכינה ומשכן כבוד וכפרה לישראל

וענוה פסולה, שגם היא אחת מעצות היצה"ר. וזה מסמל ארון הזהב הפנימי שהיה בתוך תוכו של ארון הקודש, ולכן דווקא בתוך ארון הזהב הפנימי היו מונחות הלוחות, כיון שלכבוד הלוחות שבפנימיותו נעשה ארון הזהב הפנימי, וכן כל ת"ח צריך ששמחת התורה שתהא בוערת בקרבו, ולהיות מלא הערכה עצמית על כך וש"ויגבה לבו" רק מחמת "בדרכי ה".

עכ"ד ולפי"ז מובן לא לא כולו מזהב

"מבית ומחוץ תצפנו" (כה, יא) "מבית ומחוץ תצפנו - אמר רבא תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם" (יומא ע"ב) צריך להבין, אם כן למה יש עץ בתוכו? ביאר הגאון רבי יוסף לייב בלוך זצ"ל גאב"ד וראש ישיבת טלז כל זמן שהאדם מלוכבש בחומר גשמי כמה שיגדל ובאיזה מצב של קדושה וטהרה שיהיה, אינו יכול להפרד לגמרי מכל עניני החומר שלא להתחשב בהם, ולכן אפילו תלמיד חכם אינו יכול להיות כולו זהב ולא תובעים ממנו זאת, אלא שהעבודה תהא עבודה פנימית של זהב טהור, זאת אומרת במחשבה טהורה ונקיה וגם הפעולות החיצוניות תצאנה בטהרה, אבל באמצע יש את הרגשות הטבעיות המתלוות וזהו העצי שיטים. עבודת האדם בעולמו היא להשתדל שעבודת השם שלו תהיה במדה הגבוהה ביותר של פנימיות.

פגיעה ביהודי או ביטול האסיפה תיבטל האסיפה ובלבד שלא ייפגע יהודי זאת היא דרכה של תורה ונוסיף להרחיב אך לפני חצי שנה היו עבדים במצרים, עבדו בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, מררו את חייהם בעבודת פרך. עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם ביד חזקה ובזרוע נטויה באותות ובמופתים והנחילם רכוש גדול, עצום ורב: "שאיין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות ה ע"ב). לא זו בלבד, אלא שאמרו (שיר השירים רבה א, נה. ורש"י שמות טו, כב) על הפסוק: "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" (שיר השירים א, יא), כשם שהזהב נחמד ויקר מן הכסף, כך היתה ביזת הים גדולה משל ביזת מצרים. ועכשיו, נשאל: כמה יהודים יצאו ממצרים? שש מאות אלף, מגיל עשרים עד ששים. ארבעים שנות חיים. נסכים שיש להכפיל את המנון, עבור מספר הגברים. ובנדבת המשכן השתתפו גם הנשים: "ויבאו האנשים, על הנשים" (שמות לה, כב). כמה יש לנו? כשנים וחצי מיליון איש. יפה. וכמה זהב הביאו? "ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלושים שקל, בשקל הקדש" (שמות לח, כד). לשיטת רש"י, משקל הככר כארבעים ושנים וחצי קילוגרמים. שלושים ככר, כטון ורבע זהב. לחלק לשנים וחצי מיליון, כל אחד הביא חצי גרם זהב. חצי גרם, ממשא תשעים חמורים לובים טעונים כסף וזהב - שכל מולו מתנת שמים. וכשהקדוש ברוך הוא

אלא מכאן נלמד יסוד גדול גם כאשר באים להתעסק בענינים הגדולים ביותר כגון בנין המשכן בכל זאת יש לשים לב לכל הפרטים הנוגעים לרגשות הזולת יש להזהר לא לפגוע באחרים אפילו פגיעה קלה ביותר כי אין זו דרכה של תורה לבנות על חשבון צער שייגרם לזולת לא יתכן איפוא שצער של בני אדם יהיה מעורב בדרך כלשהי בבנין המשכן לכן ניצטווה משה לדבר על ליבם לפייסם

במסכת כתובות ה שנינו שבסעודת מילה אין אומרים שהשמחה במעונו משום שטרודים עקב הצער שיש לרך הנימול דבר מופלא זה מקבל יתר תוקף כאשר נזכור עד כמה הפליגו חז"ל בגודל מעלת המילה עיין נדרים לב גם מעצם ההווה אמינא לומר שהשמחה במעונו יש ללמוד שיש שמחה בעולמות אף על פי כן אין אומרים שהשמחה במעונו כיון שיש צער קטן אפילו צער הטירדא הנובע מצער התינוק מעשה בשוחט אחד בעיר בריסק שלא היתה דעת חכמים נוחה הימנו וביקשו להעבירו מתפקידו כינס מרן הרב מבריסק וצ"ל אסיפה של כל השוחטים כדי לדון בענין לאסיפה זו הגיע גם השוחט ההוא אשר עליו נסב הדיון משראה אותו הרב מבריסק נמנע מלפתוח את האסיפה והמתין עד שהלה יעזוב את המקום כמשך שעה ארוכה ישב הרב והמתין בשתיקה אט אט החלו הנאספים להתפזר והאסיפה בוטלה לאחר מכן כאשר שאלו את הרב מדוע לא הורה לשוחט ההוא לצאת השיב לשואלים אם עומדת בפנינו הברירה לקיים את האסיפה תוך כדי

ה. 'ושכנתי בתוכם' בתוכו לא נאמר אלא בתוכם (מובא בכלי יקר לט מג) בתוך ליבו של כל אחד ואחד, אם כן למה צריך משכן בפועל.

ו. מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד (ברכות ח' ע"א). למה לא ד' אמות של תפילה, הרי בית המקדש עיקרו זה עבודת הקרבנות, ובימינו שאין בית המקדש ונשלמה פרים שפתינו, וכן בתנחומא (אחרי מות י) בזמן שאין בית המקדש קיים במה מתכפר עליכם, התעסקו בדברי תורה שהם משולים לקורבנות. וצ"ב במה דומה התורה לקורבנות, (ולמה כתוב התעסקו בד"ת, ולא תלמדו דברי תורה).

ז. א"ר אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, (ברכות לג.), וצריך להבין, מה ייחודה של דעה, שנחשב כאילו נבנה בית המקדש בימיו.

ח. בתנחומא (סוף פרשת תרומה) כתוב וציפית אותו נחושת אמר ר' יהודה בר שלום, אמר משה לפני הקב"ה, אמרת לי לעשות מזבח עצי שיטים, ולצפות אותו נחושת, ואמרת לי אש תמיד תוקד על המזבח, אין אש מעברת אותו ציפוי ושורפת את העץ, וצ"ב מה הוקשה למושה הרי ה' יכול לשנות הטבע, וכמו שראה בעצמו שנכנס לתוך מחיצות של אש ולא נשרף, וכמו שענה לו ה' (כמבואר בתנחומא באריכות, ע"ש).

מבקש. ועבורם, כדי להשרות שכנתו ולכפר על חטא העגל הוא מבקש. והם נאותים ברוב טובם, ברצון טוב –

ומצוינים לשבח: אה, אלו נדיבים! משהו מבין?!
אלא כל מקום שיש חסרון כים נכנס היצר הרע והארכנו בזה בלמעשה פרשת ויקרא

וכן רואים עוד במש"כ בתנא דבי אליהו (פרק יז) כתב בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, פירוש הדבר: מצות צדקה צריכים לעשות בלי התחשבות יתירה, בלי שיקולים, אלא נעשה ואחר כך נשמע. כי אם יחשוב וישקול קודם, לעולם לא יגיע ל"נעשה".

ועוד יש לומר עד כמה קשה להוציא כסף מהאדם וזה המבדק האמיתי לנעשה ונשמע האם מוכנים לקיים כל מה שה' מצווה

המטרה בעשיית המשכן

א. דבר אל בני ישראל וייקחו לי תרומה (שמות כה, ב) וברש"י לי, לשמי, וצ"ב מה המיוחד בתרומה לבנית המשכן שהצטווונו לשמה יותר משאר המצוות.

ב. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה, ח) צריך להבין מה התכלית בעשיית המשכן.

ג. למה בלי חטא העגל לא היו צריכים משכן.

ד. למה דווקא המשכן הוא עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, (רש"י שמות לח, ב). ולא מצווה אחרת.

איך מחזקים את האמונה

ההבדל בין הצדיק לרשע - כח הציור

שמעתי מרבתיי משנים קדמוניות יסוד גדול, בשם ה'סבא מקעלם' ע"ה (חכמה ומוסר ח"א מאמר כח ד"ה וההפרש), שהוא היה אומר: "מה בין צדיק לרשע? הוא רק כח הציור". ההבדל בין הצדיק לרשע, זה כח הציור בלבד. פירוש הדברים: יש הרבה רשעים שכאשר אתה מתחיל לדבר אתם, תאמר לו: 'תתבונן מה יהיה הסוף. לו יצויר שבשעה זו ממש היית מתבקש לעולם העליון, להיכן היו שולחים אותך? להיכן היית הולך? לגן עדן או לגהנום?'. הרבה יאמרו לך בפה מלא: 'אם אני הייתי במצבי מגיע לעולם העליון, היו שולחים אותי 'אקספרס' לגהנום'. אין לי כל ספק בכך. תשאל אותו: 'אם כל כך ברור לך מקומך ומצבך, למה אתה לא משנה 'קו' למה אתה לא משנה 'מהלך'? תדאג קצת לחיי נפשך ונשמתיך, לא רק 'חיים גשמיים' יש. אפילו אתה מודה בפה מלא, למה בזה אתה לא מתעורר לחזור בתשובה? מדוע אינך פותח 'דף חדש'?. הוא לא יענה לך. והתשובה - אומרת הגמרא במסכת שבת (לא:) - 'יודעים הרשעים שדרכם לגהנום, ואף על פי כן ממשיכים בדרכם, כי יש להם חלב על הכסלים, 'כסלים' אלה הם ה'כילות יועצות', יש לו 'חלב', דבר שהוא 'מקפיא' אותו ו'מרדים' אותו. הוא לא 4.נותן לו 'להתפעל'. לא מצויר אצלו מה זה 'גן עדן' ומה זה 'גהנום' אבל כשאדם מתבונן וממחיש ומצייר ומרחיב את הדברים היטב, הדברים פועלים אצלו.

לצייר את נס קריעת ים סוף - מעורר לאמונה

לכן המשגיח ע"ה ארבעים שנה יום יום היה מתאר לעצמו מחדש איך הוא עובר את קריעת ים סוף ורואה את כל הנסים שהתרחשו. זה פועל וזה משפיע, וזה מחדיר 'אמונה', שזה עיקר העיקרים (ובפרט בזמננו), שתהיה לאדם 'אמונת אומן' בבורא יתברך. אם אדם חוזר ומשנן. וזה מה שנקרא בפרשה 15מתבונן ולומד הדברים פועלים ועושים רושם שלנו, את כל הנסים של יציאת מצרים, וצריכים לתאר ולשנן את זה. יום יום לחזור ולשנן את הדברים הפשוטים האלה של יציאת מצרים שהקב"ה ית"ש הוא אחד יחיד ומיוחד, הוא עשה הכל, והוא יעשה הכל, ומידו הכל, ובידו הכל. לחזור ולשנן ולדבר את הדברים הללו. הכל תלוי בו יתברך. זה לא תלוי לא ב'פלוגני' ולא ב'אלמוני', לא באדם עצמו, ולא 6.בחכמתו ולא ביגיע כפיו, הכל ממנו יתברך

הרב רבי משה אהרן ברוורמן זצ"ל (הו"ד קובץ

גלינות פרשת בא התש"פ)

מצרים. גאולה תחת גלות

הנה רבו רבו עד אין סוף המאמרים שיש ואפשר לדבר על כל מהות גאולת ישראל ויציאת מצרים, ונדמה לנו תורה זו רחבה מיני ים עדי אין קץ ותכלית, ובפרט כמה כפולה ומכופלת ההשגות והמערכות שניתן להשיג על עניינה גאולת ישראל כעניין מרובה ענפים ואנפין וארוכה מארץ מידה, אך נראה קודם כל להעמיד יסוד עיקרי באמת הבניין, מחשבה שעליה יש לייסד את ההבנה, כי אין היציאה מגלות

העבודה, וישמע אלוקים את נאקתם, ויזכור אלוקים את בריתו, וידע אלוקים, מבואר שתפילתם שבאה מן עצמות העבודה היא נתקלה מלעילא, והנה אית קרא נוסף (ג, ז) ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניי ויקדו וישתחוו, היינו תפילה ואמונה הן בכוחם יצאו בני ישראל ממצרים, שהינם באמת חד מי ששיכא בו אמונה שייכא נמי תפילה. ובהיות בני ישראל במצרים תחת השעבוד הנורא ששלטו עליהם בגוף ונפש עד כי ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם, וכמפורש ברמביים ספייא מעבויזי) "עד שארכו הימים לישראל במצרים, וישבו לעבוד כוכבים וכו', וכמעט קט היה העיקר ששתל אייא עייה נעקרי, מודגש כי היה נעקר העיקר, ומהו שעליו נאמר ששתל, זה וודאי כי עולם ומלואו עובדי כוכבים היו ובא אברהם והעמידן על אחד יחיד ומיוחד, וזהו ששתל אברהם.

מציץ מן החרכים

אמנם העניין הוא, אודותיו כי לא רק בירר ואימת מציאותו יתברך, אלא גם שהוא הבורא יתברך שייך גם במטה, כלהדיא דרשייר יואשביעך אלוקי השמים ואלוקי הארץ ופרשייר עכשיו הוא אלוקי השמים והארץ, אבל כשלקחני מבית אבי היה אלוקי השמים, עייש, וכרמביים שם דעיקר טעותם אחר כוכבים כי החשיבו עולם דמטה לשולט בעצמו, וממילא השולט הינו הכוכב, והוא בירר ואימת כי בעל הכוחות כולם, וכל כל חיותו אינו אלא הימנו, והוא מה שרמזו זייל שאל אברהם שמא אין אדון לבירה, הציץ בעל

מצרים בלבד, אלא כי ביציאה עצמה היא הכניסה תחת רשות ושלטון המקום, כי ככל שיצאו מתחת רשות מצרים כן הינם באים לרשותא דשכינה, אנכי ה' אלוקיך בכך כי הוציאתך ממצרים אזי אנכי ה' אלוקיך, זהו היסוד העקרי באמת הבניין בגאולת ישראל, זהו חוץ מערכי היותם לכלל ישראל בזה, ועוד ערכים ועניינים רבים, אך מכיון וכך ראינו לנכון לעסוק דייקא במהות עצמה של הגאולה, מה היא והיכן היא, וכדלהלן.

תפילה ואמונה - גאולת מצרים

בנידון גלות מצרים וגאולת מצרים, מהצורך להדגיש עניין עיקרי שיש ללמוד הימנו והוא שהנהגת גלות מצרים מלבד שהיא הגלות הראשונה הנה היא גלות שבאה לפני היות ישראל לעם ולפני שקיבלו התורה שבאמת הם עניין אחד, דרק עם קבלת התורה נהירי עם ישראל לעם בעצמו, ואדרבה גלות מצרים הייתה בה משום הכנה והשלמה להתהוותם לעמם מקבלי תורה, ושם בתוך הגלות ועיי הגלות הושלם מעלתם ודרגתם אשר על זה שאל אברהם במה אדע? כלומר שייכא עוד השלמה והתעלות שתבטיח קיומה של ירושת הארץ, וזהו הושג בגלות מצרים ובגאולתם.

וכאשר מתבוננים בפרשה ובדברי חז"ל רואים שני עניינים אשר בני ישראל פעלו ובכך זכו לגאולה ואמנם היו שני עניינים אלו שהם אחד, והוא מה שנתבאר בתורה (ב, כד) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שוועתם על האלוקים מן

למעשה פרשת תרומה

התעוררו לפנות אליו יתברך ותעל שוועתם מה שנתחדש אז היה וישמע ויזכור וירא וידע, השיגו הרגישו בפנותם אליו שיש מי ששומע אותם, מה שאיננו טרם ותעל שוועתם, ויזכור וירא זו היא תחילת גאולה תחילת יציאה מצרימה, שעד כה לא ראו רק שכוח החומר שולט בהם, ועכשיו הינם בשליטת המציץ, כי עצם היציאה ממצרים הוא התעוררות העיקר דאברהם כי בכך נהיו עם ישראל, ובזה הינם עם, כי בכך הינם מובדלים משאר עולם, וזו היא היציאה משלטון מצרים אלי שלטון המקום כמו שנתבאר, ודוייק.

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך אתה די גאל ישראל. **עב"ד.**

ברוך שומר הבטח

אלא התירוץ יובן בהקדים, עמ"י בשעה שיצאו ממצרים הגיעו לדרגה של אמונה בה' שגם אם רואים אחרת, הם מאמינים לה', ולא למציאות, וזה קרה אחרי שראו את כל הניסים שנעשו במצרים. ולבסוף ה' אמר להם לקחת כל אחד שה לפסחו, ולקשרו בכרעי מיטתו. ולמרות שהמצרים עבדו לטלה, ולא פחדו שיהרגום, וכמו שבאמת המצרים רצו לעשות, רק שנעשה נס וניצולו, ולכך נקרא שבת הגדול מפני גודל הנס. (דעת זקנים שמות יב, ג). ולכאן' למה הצטוו להכניס עצמם לסכנה, ולסמוך על הנס. אלא מאחר שלא היה להם זכות לצאת, שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, (ילקוט ראובני "בשלח" פסוק "חיל

הבירה ואמר לו אני הוא, יחציץ מתפרש כהגר"א שמורה שהוא רואה אותי אך אני אינני אותו, כיון שהשגחתו עלי הוא מן החרכים כלומר הבירה מעלמת ומסתרת בעלי הבירה שהוא רק ימציץ אך לעתיד משגיח מן החלונותי שאף אני רואה את מי שמשגיח ומנהיג אותי מן הבית, כי אין נראה היה לאברהם מציאותו יתברך אלא כמציץ שהוא רואה לו ואני אינני אותו, ובכך ראה אברהם מציאותו יתברך.

ועל עיקר זה שהוא מה שמיחד את בני אברהם משאר האומות לפני מתן תורה, על זה היה צריך כלל ישראל להשלים מדרגת מציאותם, שיהיו ראויים לקבלתה, וכך הייתה המבחן שלהם האם יצליחו לראות בשיעבוד מצריים עצמו ההצצה שלו יתברך, שאין שיעבוד אלא הוא, על אף היותם שקועים בטומאת מצרים.

והנה תחילת התגלות שעדיין יש בהם שורש עיקר זה היה בכוח התפילה שפנו לו יתברך, ועניינה הינו בשני אופנים,

א. מצד המבקש והפונה אליו יתברך לבקש, שזה מורה שהינו מאמין שיש מנהיג בנעשה מטה, וזאת אפ"י בזמן שנראה כי היפוך הדבר.

ב. מצד הבורא כאשר פונים בתפילה הרי הוא כביכול אל המבקש להראות שיש מי ששומע לו וידוע מצבו, הרגשה פנימית זו שעומד לפניו יתברך ומדבר אליו והינו שומעו, זה התגלות מעלה שאין זה כוח דמטה להשיג ולהבחין זאת. וכאשר בני ישראל

הוכח שאין מספיק להם הניסים שראו כבר, וצריך לעשות את המשכן שבו הם יחזקו את אמונתם באופן קבוע ע"י ראיית הניסים התמידיים. וכמו שאומר המס"י בהקדמתו על תועלת המוסר כי לא תמצא ברוב דברי, אלא דברים שרוב בני האדם יודעים אותם ולא מסתפקים בהם כלל, אלא שכפי רוב פרסומם וכנגד מה שאמיתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאוד והשכחה רבה. על כן אין התועלת הנלקט מזה הספר יוצא מן הקריאה בו פעם אחת, כי כבר אפשר שלא ימצא הקורא בשכלו חידושים אחר קריאתו שלא היו בו לפני קריאתו, אלא מעט. אבל התועלת יוצא מן החזרה עליו וההתמדה. כי יזכרו לו הדברים האלה הנשכחים מבני האדם בטבע, וישים אל לבו חובתו אשר הוא מתעלם ממנה.

למה בתורים פורקים עול

(ילקוט לקח טוב דברים א עמוד מא)

אחד מבאי ביתו של מרן החזון איש זצ"ל הגיע יום אחד לבית מרן ושמע מפיו את הדברים הבאים: 'לפעמים רואים אנו אדם שומר תורה ומצוות ומדקדק בקלה כבחמורה ופתאום ביום בהיר אחד הוא פורק מעליו את העול. לכולם נדמה שמפנה זה חל בפתאומיות. אך למעשה, ההדרדרות הפנימית החלה בוודאי זמן רב לפני כן. אף שכל הזמן היא לא התבטאה במעשים, האמונה בתוך לבו נחלשה כבר מזמן. רק מכח הסביבה החזיק האיש מעמד כלפי חוץ, עד שנתגלה מצבו גם לעיני האחרים. בכך סיים החזון איש את דבריו, סתם ולא פירש.

פרעה", ורק בזכות האמונה, נגד השכל שסיכנו את עצמם הם יצאו.

ועוד נבדקו באמונה שהצטוו ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר' (שמות יב, כב) רק מי שיישאר בפתח ביתו יהיה מצוי תחת השגחת ה' ולא ייזוק, אבל מי שיצא ייזוק. (מכילתא) ומבאר החתם סופר הטעם שניצלו בכח האמונה, שה' אמר שבחצות לילה הוא יהרוג כל בכור אנו שומעים זעקה גדולה בכל מצרים ואינו הולכים לבדוק מה קרה, לא כי זה לא מעניין אותנו אלא כי פשוט לנו שכמו שאמר ה' הם מתו, אבל מי שלא האמין ויצא לבדוק, הוא ימות כי אין לן סיבה להניצל, שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז ואין סיבה להצילו מאחר שחסר לו באמונה

ולכן עמ"י אמרו נעשה ונשמע, ולא חששו שיצווים יותר ממה שיכולים לעשות ולא יעמדו בזה. וכמו שטען ההוא צדוקי לרבא בגמ' בשבת (פח). איך הקדמתם נעשה ונשמע ולא בדקתם אם אתם יכולים לעמוד בזה. וענה לו רבא שאנחנו סומכים על הקב"ה כמו שפירש רש"י 'התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא ידרוש מאיתנו דבר שלא נוכל לעמוד בו.

אבל בחטא העגל ירדו מדרגתם 'שבא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חשך ואפלה וערבוביא כמין דמות שנושאים אותו באויר רקיע השמים, לומר ודאי מת משה לכך בא ערבוביא לעולם, ואמר להם מת משה שכבר באו שש שעות ולא בא וכו', (רש"י שמות לב, א) והאמינו לו ועשו עגל

אם דבר כזה היה קורה אצלנו, אמר ה'חזון איש' היינו מחפשים את העילה לחימוץ היין בגורמים טבעיים. אך לא כן חז"ל, הם חיו באמונה חושית. כאשר קרתה להם תקלה חיפשו את הטעון תיקון בעולמם הרוחני וידעו שרק כך יצליחו למנוע את הישנות הדבר. מי שחי אמונה חושית הוא בטוח באמונה שלו.

כיצד מגיעים לאמונה חושית? - כל דבר שהגך זקוק לו, בקש אותו מהקב"ה. אם דרושות לך נעליים חדשות עמוד בפינת החדר ותאמר: רבנו של עולם ראה נא את נעלי הקרועות והמצא נא לי כסף כדי לקנות נעליים חדשות. וכך בכל דבר. על ידי זה תרגיל את עצמך להכיר ולהרגיש שהוא יתברך הנותן את הכל. כך רוכשים אמונה חושית! סיים ה'חזון איש'.

תכלית המשכן

אמונה ויראת שמים תורה תפילה

וזה תכלית המשכן להחזיר את האמונה שהכל מה' וזה ע"י עשרה ניסים שרואים שם בכל יום. וכמו שכתוב 'ואכלת לפני ה' אלוֹקֶיךָ במקום אשר יבחר לשכן שמו וכו' למען תלמד ליראה את ה' אלוֹקֶיךָ כל הימים' (דברים יג, כג) וכו' בתוס' בב"ב (כא.) 'כי מציון תצא תורה. לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה וכו'. וכן מבואר בספר החינוך (מצוה צה) 'כי הגופות יכשרו על ידי הפעולות וברבות הפעולות הטובות ורב התמדתן מחשבות הלב מטהרות מתלבנות מזדקקות, והשם חפץ בטובתן של בריות כמו שאמרנו, ועל כן צונו לקבע

כאשר יצא הבחור בדרכו חזרה לביתו שבירושלים נטרד מאד במחשבתו. בכל הדרך חזר ושאל את עצמו: 'מה היתה כוונת ה'חזון איש'? איזה פגם מצא בו אשר בגינו ראה לנכון לומר לו דברים נוקבים אלה? משהגיע לירושלים פגש את חברו וסיפר לו את כל הענין. כאשר גם בעיני החבר נראו הדברים תמוהים, יעץ לו הלה לשוב על עקבותיו לנסוע בחזרה לבני ברק ולבקש הסבר על הדברים.

ואכן כך עשה. למחרת נסע שוב אל ה'חזון איש' ושאלו לפרש הדברים. מרן זצ"ל שכפי הנראה צפה שכך יהיה, קידם את פניו בחיוך ואמר לו: בא ואפרש לך דברי, אמונה היא מהדברים הצריכים חיזוק תמידי. אם אין אדם מחזק את אמונתו שגדל והתחנך בה, היא הולכת ונחלשת ואחריתו מי ישרנה. על כן אדם חייב לחזק תמיד את אמונתו ורק כך יבטיח את היידישקייט שלו (יהדותו) כדבעי. וכיצד מחזקים אותה? על ידי שמשגלים חיים של אמונה חושית.

הנה לך דוגמא לחיים על פי אמונה חושית: הגמ' מספרת (ברכות ה:) על רב הונא שהחמיצו לו ארבע מאות חביות של יין. הלכו אצלו חכמים ואמרו לו שיעיין במעשיו. אמר להם: וכי חשוד אני בעיניכם?! אמרו לו: וכי חשוד הוא הקב"ה שיענישך ללא דין? אמר להם שהוא אינו יודע במה חטא, שמא הם יודעים. אמרו לו שלא נתן לאריסו את הזמורות המגיעות לו בנוסף לחלקו. בסופו של דבר קיבל על עצמו לתקן את העוול ומיד חזר החומץ להיות יין. ויש אומרים שהחומץ התייקר ונמכר במחיר יין.

למעשה פרשת תרומה

טז-ז). דהינו שה' רוצה שהאדם יתבטל אליו בליבו, ותורה זה התבטלות לדעתו של ה'. ובגמ' בנדה (ע:): אמרו מזה יעשה אדם ויחכם, אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה (משלי ב-ו). תני ר' חייא משל למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, ומשגר לאוהביו ממה שלפניו, מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגי. ומבואר שצריך גם תורה וגם תפילה וכן אומר החזו"א בקובץ אגרות (ח"ג קנא) תורה ותפילה קשורות זה בזה, וביאורם של דברים שתפילה היא מטרתה היא ג"כ התבטלות לה', כלשון החובות (שער חשבון הנפש פ"ג) 'שהתפילה היא כלות הנפש אל האלוקים וכניעתה לפניו', וזה המטרה בבית המקדש בהקרבת הקורבנות שהאדם יחשוב שזה מה שהיה צריך לעשות לו שצריך למסור נפשו לה' ע"כ הוא יחזור בתשובה ובימינו בתפילה יש פחות מסי"נ ועיקר המסירות היא בד"א של הלכה. שזה התורה שבע"פ, כמו שאמרו בתנחומא (נח ג) 'שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם, תאוה וכבוד וגדולה בעוה"ז, אלא במי שממית עצמו עליה, וכו', ויש בה דקדוקי מצוות קלות וחמורות, והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאה, לפי שאין לומד אותה, אלא מי שאוהב הקב"ה בכל ליבו ובכל נפשו ובכל מאודו' ולכן אין לו להקב"ה רק ד"א של הלכה. ולכן כתוב התעסקו בדברי תורה שעסק הכוונה בכל כוחו כמו שכותב הט"ז שלכן הלשון בברכות התורה

מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיות לטהר שם מחשבות בני איש ולתקן לבבנו אליו. לפי"ז מובן מה התכלית במשכן (קושיא ב) ולמה בלי חטא העגל לא הוצרכו משכן (קושיא ג) ולמה צריך משכן בפועל (קושיא ה), ונבאר למה דווקא בית המקדש זה ראייה שנמחל עוון העגל ממה שה' סידר להם דרך לחזור אליו ולחזק בהם את האמונה. זה ודאי מפני שמחל להם. ולפי"ז אפשר ליישב גם קושיא א' שהסיבה שהדגישה התורה הצורך בלשמה בבית המקדש מפני שכל מטרתו היא התבטלות לה' בלא שום שיקול הגיוני וזה בדיוק הפוך משלא לשמה, שזה האדם חושב רק על עצמו, משא"כ בשאר המצוות. לפי"ז מיושבת קושיא ה. ידוע שה' הנהיג את עולמו בדרך הטבע ואינו חפץ לעשות נסים גלויים והיה סבור משה שהוא הדין בבית המקדש, ולכן שאל וכי זה לא יישרף, וענה לו ה' שבית המקדש דינו כעוה"ב ששם הכל ניסים גלויים וזה כמו שגיריות של מדינה זרה שחלים חוקי המדינה ששלחה אותה למרות שהיא נמצאת במדינה אחרת.

עכשיו ניישב קושיא ו' למה בזמן שבית המקדש קיים העיקר זה קורבנות ואחרי שחרב העיקר זה תורה. נתבונן במכנה המשותף שלתורה, ותפילה, וקורבנות. בגמ' בסנהדרין (קו): מבואר שעיקר עבודת ה' זה הלב, שרחמנא ליבא בעי, ולכן דואג ואחיתופל למרות שהקשו ארבע מאות קושיות במגדל הפורח באויר אין להם חלק לעוה"ב אלא הקב"ה ליבא בעי דכתיב וה' יראה ללבב (שמואל א

הוא לעסוק בדברי תורה שזוה עיקר הכוונה בלימוד התורה.

הישוב לקושיא ? סיבת החורבן מבוארת בגיטין (נו) 'שהקיסר שלח קורבן ושדא ביה מומא בניי שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענוונותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליטנו מארצנו' ומבאר החתם סופר בגיטין שם שאין הכוונה שבגללו נחרב הבית, כי הרואה את הנולד כוונתו שעל פי מה שכבר היה הוא לומד לעתיד, אבל כזה דבר לא היה אמור לראות 'שיתחמץ לב איש ישראלי למסור בית המקדש וכל ישראל ביד גוים, אך מכאן ואילך שכבר נעשה נאמר על כיו"ב אשרי אדם מפחד תמיד לראות את הנולד גם הלא צפוי' והינו שחוסר דק מן הדק, בשיקול הדעה, שלא היה שייך לראות אותו גרם לחורבן, כך מי שיש בו דעה גורם לבניין בית המקדש.

להוסיף בזה מלמעשה פרשת בשלח

עבודת ה' בכל מצב

ועצי שיטים (שמות כה, ה) וברש"י ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרומה ט), יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות

משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצווה לבניו ליטל עמהם כשיצאו ממצרים. מבואר שיעקב אבינו אע"פ שכל כך הרבה שנים לא ראה את יוסף ואמר אמותה הפעם אחרי ראותי את פניו, כשירד למצרים זכר את העתיד לקחת ארזים כשיצאו מגלות יהיה להם. כי בכל הזדמנות הוא חיפש עבודת ה'

הלימוד מזה למעשה לחפש בכל הזדמנות את עבודת ה'

הוספה מדברי הרב יעקב חיים סופר (מגיד דבריו ליעקב הו"ד באוסף גלינות תרומה תש"פ)

פותחים בתורה מה הכלי הראשון שעושים מכלי המקדש? 'הארון'. 'ועשו ארון עצי שיטים, אמתיים וחצי אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו' (שמות כה י). למה פותחים מכל כלי המשכן דייקא ב'ארון'? כיון שב'ארון' היו מונחים ה'לוחות'. בארון הייתה מונחת ה'תורה'. פותחים ב'תורה'. 'כלי המקדש' של ה'משכן', הכל חשוב הכל נכבד הכל קדוש וטהור, אבל במה פותחים ומתחילים? 'ועשו ארון עצי שיטים'. פותחים ב'תורה'.

כל מידותיו של 'הארון' שבורות

ואיך עושים אותו? 'אמתיים וצי אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו', וכבר עמדו רבותינו המפרשים הקדמונים: מדוע ה'ארון' מיוחד בדבר הזה שכל מידותיו היו 'שבורות'? הכל שבור. כל המידות אינם במידה שלימה. והרי, מי שיתבונן

הנאות הגוף, וכלשון רבינו יונה בשערי תשובה (א),
 (ל) שבירת התאוה הגשמית, "ולהשפיל" היינו ענווה
 ושפלות, להתרחק ממידת הגאווה.

וזהו התנאי לשלמות התורה, אם אדם משבר
 ומשפיל את עצמו, שאין בו מידות רעות, והמידות
 הם טובות, אז שייך שיהיה לו הכתר תורה, ואז
 תורתו היא בשלמות, ואז הארבע אמות של הלכה
 שלו הם כמו בית המקדש, אבל אם המידות רעות,
 אין זו תורה בשלמותה. [עכ"ד]

התורה אינה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות

רבינו יונה בפירושו למסכת אבות (פ"ג משנה
 יז) על המשנה 'רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין
 תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה'.
 מפרש רבינו יונה (להקשיב היטב, אלה דברים
 נפלאים), 'אם אין דרך ארץ אין תורה', 'רצונו לומר,
 שצריך תחלה לתקן את עצמו במידות. ובוה תשכון
 התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל
 מידות טובות, לא שילמוד התורה ואחר כך ייקח לו
 המצות', אחר כך יבואו לו המידות הטובות, "כי אי
 אפשר", בצורה כזו אי אפשר לקנות תורה. זה מה
 שהתנא באבות - רבי אלעזר בן עזריה - מלמד
 אותנו: 'אם אין דרך ארץ אין תורה'. אדם מוכרח
 לעבוד ולתקן את מידותיו, וכך הוא מתהפך להיות
 'כלי' שהתורה תחול אצלו, מציאות של 'דרופתקי
 דאורייתא' (סנהדרין צט:), הוא וה'תורה' - חד הוא.
 זה רק אם יש לו מידות טובות ומתוקנות. אבל אם
 חלילה אין מידותיו מתוקנות כדבעי, לא תשכון

בפרשה בשאר כל הכלים של ה'משכן', לא מצינו
 דבר כזה, אלא כל המידות שלימות. במה נשתנה
 הארון משאר כלי המקדש?
 'כל מי שלומד תורה - צריך לשבר ולהשפיל
 עצמו' רבינו יעקב בעל הטורים בביאורו תורה, עומד
 על זה, כך הוא כותב: 'אמתים וחצי אורכו ואמה וחצי
 רוחבו ואמה וחצי קומתו', "כל מידותיו היו שבורות
 בחצאי אמות, ללמד שכל מי שלומד תורה צריך
 לשבר ולהשפיל עצמו". (ע' עירובין נד). 'מילתא
 אגב אורחא קא משמע לן קרא', התורה מלמדת
 אותנו עוד 'ידיעה' (ידיעה גדולה ונכבדה), אם אתה
 רוצה הצלחה ב'תורה'? אתה רוצה קניין בעבודת ה'
 יתברך? צריך שיהיה לך 'מידות שבורות'. ונראה
 בעזרת ה' לדבר על זה.

[הוספה מדברי הרב גרשון אידלשטיין הו"ד
 בקובץ גלינות תרומה תשפ
 ובעל הטורים כדרכו קיצר במילותיו וכתב
 "לשבר ולהשפיל עצמו", ומשמע שהם שני עניינים:
 "לשבר" ו'להשפיל', והביאור בזה נראה, כי כידוע
 יש שני סוגי מידות רעות, הא' מידות רעות של
 תאוות והנאות הגוף, כאכילה ושתייה וכדומה
 דברים שהגוף נהנה מהם, והב' מידות רעות של
 תאוות הנפש, כמו גאווה כבוד ושררה, והם שני
 עניינים,

מידות רעות מצד הגוף, ומצד הנפש.
 ונראה שזהו שכיוון בעל הטורים לשבר
 ולהשפיל עצמו, "לשבר" היינו שבירת התאוה של

במידותיו. [והביא דבריו הרבה פעמים מרן המשגיח זצ"ל (ראה אור יחזקאל מכתבים עמוד שנב, ואור יחזקאל אלול עמוד ז, ואור יחזקאל אמונה עמוד קכט, ואור יחזקאל מידות עמוד ל ועמוד קכט ועוד). והראה לי בני בכורי חו"ב רבי אברהם אליעזר הי"ו דברי רש"י קהלת (ד' י"א) ועיר פלא אדם יולד, שיהפך וישתנה לו מה שהיה כעיר פרא, וייעשה אדם. עכ"ל. והן הם הדברים. ודו"ק היטב].

חמדת הממון עד שעת פטירה ממש

הגאון ר' אליה לופיאן זצ"ל (המשגיח הגדול של ישיבת כפר חסידים), מספר בספרו לב אליהו על אחד בזמנו שהיה לקוי בחמדת הממון (ל"א), היה דבוק באהבה לממון (ואני אומר את זה בלשון המעטה...), כל ימיו וכל חייו רק על זה הוא חשב, איך להוסיף ואיך להרבות ולקבץ ולאסוף ולאגור כסף. עד שהגיע זמנו להיפטר מן העולם. וכבר היה חולה גווע גוסס, וכולם היו סביבו (אנשי החברא קדישא' והיורשים שלו), וראו אותו שהוא ברגעים האחרונים של חייו ממלמל וקולו כל ישמע, (ראו את השפתיים שלו נעות, אבל קולו לא ישמע, לא היה לו כח להגיד את זה בקול). מיישהו עשה אתו חסד, הטח את האוזן ליד הפה שלו כדי לשמוע מה הוא מבקש, (מי יודע, אולי הוא רוצה להשאיר ירושה גדולה לקרן גמ"ח וכו'), והוא שמע שהוא אומר כך: 'תאמין לי, אני יודע את מצבי, אני יודע איפה אני עומד עכשיו, ואני יודע שעוד כמה רגעים אני נמצא בבית דין של מעלה, אין לי ספק בזה, אבל

אצלו התורה. וצריכים לדייק לשון רבינו יונה, לא כתוב שאדם כזה שאין לו מידות מתוקנות הוא לא ילמד תורה, אלא שהתורה לא תשכון אצלו, כלומר שהוא לא יקנה אותה קנין גמור אם אין מידותיו מתוקנות. וזה עבודה גדולה, זה לא דבר קל. צריך להשתדל ולהתאמץ בזה, אין אדם שפטור בזה, כולם חייבים לעבוד על זה.

אם האדם לא יעבוד על מידותיו - זה מלווה אותו עד הקבר

כי אם האדם לא יעבוד על מידותיו, 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' (אבות פ"ד מכ"א). וכמו שאמרו המפרשים שהפשט בזה הוא, שאפילו בשעה שמוציאים אותו מן העולם, בשעת ה'לוויה' שלו, עדיין 'הקנאה והתאוה והכבוד' מלווים אותו, (אם הוא לא עבד לתקן את זה בחייו). אפילו ברגע האחרון עדיין. 2. זה יבער אצלו כ'אש' 'הקנאה התאוה והכבוד'

'עיר פרא אדם יולד'

אדם יראה בעצמו, איך שבבחרותו היה לו איזה 'ליקוי', והוא ולא עבד על זה, האם זה נשאר אצלו או שזה משום מה פקע ואיננו? בוודאי שזה נשאר אצלו. צריך להשתדל ולעבוד. כל אחד ישתדל ככל יכולתו. כתוב בפסוק בספר איוב 'עיר פרא אדם יולד' (איוב י"ב). והפירוש הוא - אמר הסבא מקעלם ע"ה - שהתכלית והתפקיד שלנו, זה מ'עיר פרא', שאדם נולד עם כל המידות שיש לו, שאינם מתוקנות, התכלית והתפקיד להוציא מ'מעיר פרא' - 'אדם יולד'. צריך להיוולד 'אדם'. שלם ומתוקן

למעשה פרשת תרומה

תאמין לי שאם מישהו מאתכם היה מושיט לי כמה 'פרוטות', הייתי לוקח את זה ושם מתחת ל'כר' שלי! אלו המידות של האדם. אם לא יעבוד, עד הרגע האחרון הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם הזה, זה הולך איתו למסע ה'לוויה', זה 'מוציא' ומלווה אותו מן העולם. עכ"ד.

ולפי"ז אפשר לבאר

'מטועני הארון' עלינו להבין מדוע דוקא הארון לא היה נישא כי אם בכתף, ומה זה בא לסמל.

ועוד יש לבאר מה שאמרו חז"ל (במד"ר קרח פי"ח) על קרח: "אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון שנאמר "ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם וקרח בן יצהר בן קהת כו". ועלינו להבין מהו ההדגשה שהדגישו חז"ל שהוא היה "מטועני הארון". ועמד על מדוכה זו בעל הישועות יעקב בספרו) עה"ת פר' קרח(עי"ש מב שכתב בזה ועוד אפשר לבאר שבא לרו"מזו על מידת הענוה שאם האדם מבין שהכל מה' כמו שהארן נושא את נושאים ולמרות זה ה' אמר לנשוא כך האדם לא מגיע לו הכרת הטוב כי הכל ה' נתן לו

כמו שמבאר במס"י (פכ"ב) הנה החכמה היא המביאה יותר את האדם לידי התנשאות וגאווה, לפי שכבר היא מעלה שבאדם עצמו בחלק הנכבד שלו, דהיינו השכל, והנה אין לך חכם שלא יטעה, ושלא יצטרך ללמוד מדברי חביריו, ופעמים רבות אפילו מדברי תלמידיו, אם כן איפוא איך יתנשא בחכמתו, ואמנם מי שהוא בעל שכל ישר, אפילו אם זכה להיות חכם גדול ומופלג, באמת כשיסתכל ויתבונן

יראה שאין מקום לגאווה והתנשאות, כי הנה מי שהוא בעל שכל שידע יותר מהאחרים, אינו עושה אלא שבחק טבעו לעשות, כעוף שמגביה לעוף לפי שטבעו בכך, השור מושך בכחו לפי שחוקו הוא כן מי שהוא חכם הוא לפי שטבעו מביאו לזה, ואילו אותו שעכשיו אינו חכם כמוהו היה לו שכל טבעי כמוהו היה מתחכם כמו שנתחכם הוא, אם כן אין כאן להתנשא ולהתגאות אלא אם יש בו חכמה רבה הוא מחויב ללמודה למי שצריך אליה, וכמאמר רבן יוחנן בן זכאי (אבות ב, ח) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת.

אבל קורח התגאה והבין שהכל ממנו ולכן נענש

למרות שהיה מטועני הארון

ועוד יש לומר שקורח טען שמושה לא מרחם עליו וזה לא הוגן

ולא למד מהארון עד כמה התורה מתחשבת באדם ואם אמרה משהו בהרכח הוא יכול לעמוד בו ולא היה לקורח על מה להתלונן

והרי ראינו שהוא לא הבין את מהו הארון שהכל ה' קובע וחושב על הכל ואם לא קיבל כנראה שלא מגיע לו.

ברוך השם זכינו לקנות דירה עם יחידת דיור קטנה, חדרון של 12 מטר עם מטבח קטן. ורצינו להשכיר את החדר לשוכר טוב. שישלם על זה וככה אנחנו נוכל לעמוד בתשלומי המשכנתא הגבוהים. אבל

הוא משלם בזמנו. וראינו יש הכל בבית בזכות החסד. (הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

דאגת הרב שך למציאת דירה

עם יסודה של תנועת 'דגל התורה' יצאו אברכים לפעל למען הצלחת רשימת התנועה בבחירות הארציות, קבוצה אחת נקלעה לשכונה שלא נשאה אופי דתי, ובעוברים על יד אחד הבתים יצאה לעמתם אישה מנשות המזרחי, הללו הבינו שאין עם מי לדבר, ובקשו להמשיך בדרכם. אך האישה עצרה בעדם ושאלה למבוקשם, משהגידו לה כי הם פעילים למען תנועה חדשה, דרשה מפייהם מי עומד בראשות התנועה. האברכים השיבו לה לתומם "הרב שך מבני ברק", והנה זה פלא, לשמע תשובתם הכריזה ואמרה על אתר, אם כן אני מצביעה לרשימה זו. משנשאלה מדוע, השיבה בסיפור שארע לה: "אני אישה בודדה, והתגוררתי בדירה שכורה ברמת גן, מכיון שלא היה באפשרותי לשלם את כל דמי השכירות. הודיעני בעל הבית כי לסוף השנה עלי לעזוב את הדירה. המועד הלך וקרר, ועדין לא עלתה בידי למצוא דירה אחרת. אחד ממכירי הפנה אותי אל הרב שך, ואמר לי לבקש ממנו ברכה.

"נסעתי לביתו שבבני ברק, וכיון שאצלו היו הנשים נכנסות תחילה כדי למנע תערובת, לא הזקקתי להמתין ונכנסתי אל החדר כשאני בוכה על נפשי, ומבקשת הימנו ברכה. הרב שך הרגיע אותי ואמר לי קדם כל שבי, אחר כך שאל מיהו בעל הבית, ומה

פרסמנו את הדירה וראינו שקשה בפועל למצוא שוכר טוב לה, בגלל שזה יחידת דיור שרק יחיד יכול לגור בה, ולכן אין לזה הרבה ביקוש. ועוד בשוק היו כ-140 יחידות דיור פנויות להשכרה, והתחרות הייתה קשה.

בנוסף היה לנו ביחידה חיסרון גדול החלון של היחידה הוא פונה למרפסת שלנו כך שאנו יכולים לראות את השוכר הוא יכול לראות אותנו

בנוסף המטבח הישן, ולא עוד היה חלון קטן מאוד שמכנים אוויר ליחידה בערך 20 סנטימטר רוחב על 80 סנטימטר אורך וגם החלון הקטן הזה היה סגור רק עם תריסים מפלסטיק לסגור טוב עם חלון נורמלי אנשים באו לראות את את היחידה ולא רצו לשכור אותה.

החלטנו להזמין את הילד של חינוך מיוחד אלינו לשבת לבית ולטפל בו. ובזכות החסד הקדוש ברוך הוא יעשה איתנו גם חסדים ויעזור לנו להשכיר את היחידה שאנו זקוקים לכסף בשביל לשלם את המשכנתא הגבוהה.

והגיע הילד מהחינוך המיוחד ליום שבת. שבוע אחר"כ ביום שישי הגיע איזה שוכר לראות את הדירה ואמר שהוא מעוניין לחתום חוזה ולשכור את הדירה ברוך השם הוא בן אדם נוח שלא מתלונן.

גם הוא אדם שעובד מגיע בשעות הערבים רק לבית. יוצא מוקדם בבוקר. סוף שבוע נמצא אצל משפחה. כך שממש יש לנו הרבה שקט ממנו. ובפרט

מפלאה. בקשתי להמשיך לשבת על התורה ועל העבודה בשלוה וברגע, מתוך נחת יהודית והרחבת הדעת, אלא שאז קפץ עלי רגזו של בנימין...

בנימין, מהצעירים שבילדי, היה ילד לתפארת, ולאחר מכן בחור ישיבה לתפארת. ילד טוב מבית טוב שלאורך כל שנות ילדותו ובחרותו הרוה אותנו - הוריו ומוריו - מלוא חפנים נחת. בחסד ה' זכינו אף להשיאו בבוא העת לכלה מצלחת, אף היא מבית טוב ואפלו מיחד, מהמשפחות המפארות בישראל. עוד בית יהודי כשר הלך ונבנה לנגד עינינו, ולבנו התרחב משמחה.

אלא שרגעי האשר לא ארכו לנו, חושינו התחילו להתעורר כאשר כמה חדשים לאחר החתנה הפפיעו אותנו הזוג הצעיר בהודעתם על כך שהם בחרו לעזב את דירתם שישכנה בקרבת מקום לביתנו ולעבר לגור בעיר מרחמת, פיזית ורוחנית. ההודעה הפתיצה אותנו, שלא לומר הכתה אותנו בהלם. נסינו בכל תקף לשכנע אותם לסגת מהרעיון, אולם נתקלנו בעקשנות בלתי מסברת.

בתחלה בחרנו להתעלם מהתרחקותם. ככדנו את רצונם בעצמאות, רצון שיחסנו למושבת נעורים חולפת, אלא שעיינינו טחו מראות את הרקבון הנורא שפשה בלבם מבפנים, ואט אט הלך ונכר אף מבחוץ. כאשר נוכחנו לראות בו, היה זה בשלב מאחר למדי...

במשך תקופת מה לא מצאתי מרגוע לנפשי, עד שביום מן הימים עוררוני משמים לחשוב; הלא

מספר הטלפון שלו, ותיכף הייג בטלפון וביקש לשוחח עמו, כשהוא פותח את השיחה ואומר "מדבר ליזור שך, יש כאן אישה ושמה... תעשה לי טובה...", הלה נענה תיכף לבקשת הרב, כשהוא מתנצל ואומר שודאי לא ישלחנה חוצה מחמת כסף. אחייב פנה אלי הרב ואמר, אמנם הוא מסכים להשאירך בדירה, אך מה לך להתעסק איתו, כדאי שתחפשי דירה אחרת. אמרתי לו שאין ביכולתי להשיג מתווכים שירצו להתעסק בחיפוש אחר דירה קטנה כל כך, כזו שאני זקוקה לה. עוד באותו יום קרא הרב שך לכמה מתווכים, ולאחר משא ומתן נמצאה הדירה המבוקשת. עכשיו אתם מבינים, סיימה האשה דבריה, "הרב שך לא הכיר אותי ולמרות זאת דאג עבורי ועשה חסד גדול עמדי" (הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

מאה ברכות שקרבו לבנות

את הספור שלפנינו שמענו מפי בעל המעשה, אב מסור שהעמיד את טובת צאצאיו לנגד עיניו. כאשר נוכח לראות כי הללו זקוקים לעזרתו אך אינם מסגלים לבקשה ממנו, מהר להושיטה להם, תוך שהוא משתמש בכלי עזר מופלא שפעילותו הוכחה אין ספר פעמים באלפי השנים האחרונות.

וכך מספר האב:

זכני הבורא יתברך במשפחה לתפארת, זרע ברך ה' העוסקים בתורה ובמצוות בלב שלם. בבוא העת זכיתי להשיאם בזה אחר זה בסיעתא דשמיא

הפסוק שעליו סמכו חכמים את תקנת מאה הברכות: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך".

זמן קצר לאחר אותה השבת, בפתע פתאום התחלנו לחוש בשנו. עקבנו בשקט ובזהירות אחר הווג שהחל בתהליך התחזקות הדרגתי. לאחר למעלה משנה שבה לא בקר הזוג בביתנו, הם התקשרו במפתיע ובקשו לבוא אלינו לשבת, ואנו יכלנו סוף סוף לשחרר אנחת רוחה.

במהלך השבת הנעימה שחלפה עלינו התאפקנו מלשאל את הזוג דבר וחצי דבר על אשר השנוי שהתחולל בהם, לטוב ולמוטב. אולם עם צאת השבת, בשובנו מתפלת ערבית פתח בני את סגור לבו בפני וסיפר במלים קצרות:

"לפני זמן מה התחלתי לעבוד בתפקיד מנהלי במחטן של תוצרת חקלאות סמוך למקום מגורי, לצדי עבד חקלאי שלא היה נראה כשומר תורה ומצוות, אולם נדהמתי לראות כי בכל פעם שעמד לאכל דבר מה הוציא הלה כפה מכיסו, הניח אותה על ראשו וברך לפני האכילה ואחריה.

כששאלתי את החקלאי לפרש התנהגותו הוא ענה בפשטות: 'אינני דתי, אך אני יהודי מאמין. תמיד רציתי לשמר שמטה, אולם עד כה התקשיתי לעשות זאת עקב ההפסד הרב הברוך בכך. השנה נגשתי לרב המושב ובקשתי ממנו עצה שתתן לי כח לשמר שמטה. הרב יעץ לי להתחיל לברך על כל מאכל שאכנים לפי והסביר כי ההתחזקות בברכות תחזק

חכמים אמרו כי דוד המלך תקן לישראל שיברכו בכל יום מאה ברכות כדי לעבר את הפגפה הנוראית שהתחוללה בימיו. אף את הצרה שפקדה את ביתי נתן להגדיר כמגפה - מגפה רוחנית נוראה שפגעה והפילה חללים רבים במחננו, ועתה הכתה גם בביתנו. ממוחשבה למעשה קבלתי על עצמי בהחלטה נחרצת להתחיל להקפיד על מאה ברכות בכל יום. חק בל יעבר. כיון שבימות החל מאה הברכות מזמנות לאדם כמאליהן ואין צריך לטרוח כדי להשיכן, בימות השבוע התבטאה קבלתי בעקר בכך שהקפדתי על אמירתן בכנה יתרה. ואלו בשבתות, שבהן הברכות מצויות פחות, התבטאה קבלתי במאמצי המיוחדים להשלים למנין מאה ברכות.

דאגתי לרכוש בערב שבת ממתקים ופצוחים מכמה סוגים כדי שבאמצעותם אוכל לגונ בסוגי הברכות. הקפדתי לספר כל ברכה וברכה, ולא נרגעה רוחי עד שהגעתי למנין מאה.

הקפדתי הנחרדת עמדה למבחן כאשר באחת השבתות הזמנתי להתארח אצל קרוב משפחתי בשל שמחה ששרתה במעונו. בטרכת ההתארגנות שכחתי לקחת עמי את ערכת הברכות. מטבעי אני בישן, אולם הפעם התגברתי על אי הנעימות ולא המסתי מלנקש על דלתו של אחד הדירים בבנין שבו שכנתי לרגל השמחה. בקשתי ממנו דברי מאכל שנצרכו לי להשלמת מאה הברכות. מענין לעין שהיה זה בדיוק בשבת פרשת עקב שבה קוראים את

למעשה פרשת תרומה

מי גרם למבוגר בגיל שבעים לחזור בתשובה

בצפון תל-אביב היה בית-כנסת שבקושי "גירדי" מניין מתפללים. יום אחד החל להגיע למקום מבוגר כבן שבעים. הוא לא נראה דתי מבית. הוא נהג להתפלל ומיד לצאת.

רב בית-הכנסת התפלא. בדרך כלל אדם כזה מגיע לאזכרה וכו' ומעולם לא ראה שבגיל כה מבוגר אדם כזה חוזר בתשובה.

לאחר כמה פעמים שהאיש הופיע, פנה אליו הרב: "האם אתה זקוק לעשות אזכרות? אני פה הרב, תוכל להגיד לי"

"לא. אני חוזר בתשובה."

הרב נדהם: "מה קרה? האם שמעת על הסיפור של הרב רביץ ז"ל?"

הרב נזכר במקרה שאירע עם הרב רביץ שעשה קידוש השם. הוא היה זקוק להשתלת כליה וכל ילדיו נלחמו ביניהם מי יתן את כליתו לאביו. לבסוף ניגשו לדון תורה אצל הרב אלישיב זצ"ל, שפסק כי לבכור זכות הבכורה. ואכן הבכור תרם לאביו כליה. הדבר התפרסם ועשה קידוש השם גדול.

"כן, שמעתי. באמת קידוש שם שמיים." - הפטיר הרב.

"אז תדע, כבוד הרב, שלי קרה אותו סיפור בדיוק! הייתי זקוק להשתלת כליה והרופאים פנו אל ילדי. בני אמר שהוא נוסע עוד מעט למסע בחו"ל והוא זקוק לכוחות ותרומת הכליה תחליש אותו. פנו לבתי,

את אמונתי ותתן לי את הכח הנדרש כדי שאוכל להפחיר את אדמתי.

עשייתי כדבריו, והעדה הועילה. החלטתי להפזיר את אדמתי, ובד בבד להמשיך להתחזק בברכות כדי לחזק את בטחוני במלך העולם שיעמד לימוני ויפרנסני בכבוד גם בשנה זו'.

לאחר שסים את דבריו הציע לי החקלאי שאענה אמון על ברכותיו, ואני נאלמתי דם אל מול בן שיחי שלא הבין מדוע דבריו גורמים לי לזעזוע כה גדול.

האמת היא שהזדעזעתי מבושה; עומד לידי אדם שגדל בנתוק מחלט מהדת ומבקש ממני לענות אמון לברכותיו, ואני, שהתחנכתי על אדני התורה והיראה, מבקש לפחק מעלי על?!?

התעוררתי לחשב מסלול מחדש. החלטתי לחזור לאורח החיים שאליו חונכתי, והנה אני כאן לפניך - בן השב לאביו - תרתי משמע."

בני סים את דבריו, ואני לא יכלתי לעצר בעד דמעוטי; הנה כי כן, הברכות והאמנים שבהן התעוררתי להתחזק, הן שהשיבו את נפש בני והעמידוהו על טעותו. בהמשך אף נדהמתי לשמע מבני כי היום שבו החל לעבד לצדו של אותו חקלאי, היה יום ראשון לפרשת ראה - יום למחרת אותה השבת שבה העמדה קבלתי במבחן, שאותו עברתי בהצלחה בחסדי שמים. (וכל מאמינים וארא תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

למעשה פרשת תרומה

המלווה אישר את ההלוואה ושמחת הלווה היתה עצומה, כאשר בראשו כבר החלו לצוץ רעיונות לעסקים שיצליה על ידם לשוב כבראשונה ולהיות בעצמו מן הנותנים ביד רחבה, אך הלווה הוסיף ואמר שככל הלוואה, הוא מבקש ערב קבלן, שייטול על עצמו אחריות לכל צרה שלא תבוא.

הלווה נענה ואמר לו: עם כל הרצון הטוב, לא הצלחתי להעלות בדעתי מי שיחתום ערבות על סכום גבוה זה, שהרי ערב אינו חותם סתם, אלא רק אם בידיו הסכום הנדרש ומוכן לשלם תחת הלווה את מלא הסכום באם יידרש לכך. אינני מכיר בנמצא אדם כזה.

המלווה שביקש בכל כוחו לסייע לרעהו, העלה רעיון לחלק את ההלוואה בין כמה ערבים, כך שהאחד יחתום על ערבות בסך מאה אלף, השני יחתום חצי מליון, וכן על זה הדרך עד שייחתמו ערבויות בגובה ההלוואה כולה. אך הלווה לא הסכים גם לזה, באמרו שאינו מסכים להתבזות ולבקש מאנשים רבים עזרה תוך חשיפת מצבו האמיתי. זאת ועוד שאחר שייצא שמו בשוק כמי שנוקק להלוואות גדולות, בוודאי לא יימצא מי שישקיע אצלו שוב את כספו. כלית ברירה נפרדו שניהם, כאשר מוחם מהפך בדרכים שונות להשגת הערבות הגדולה.

למחרת השכם בבוקר קיבל הלווה שיחת טלפון מהמלווה, בה הוא מודיע לו כי השיג עבורו ערב, וביקשו לסור למשרדו לחתימת שטר ההלוואה. הלווה הנרגש ביקש לדעת מיהו אותו צדיק המסכים

והיא טענה שעוד מעט היא מתחילה סמסטר חדש באוניברסיטה והיא זקוקה לכוחות ללמוד, ולכן אף היא אינה יכולה.

כאן פרץ הזקן בבכי והמשיך: "הנה, אתה רואה? נתתי לילדי את החיים, השקעתי בהם הכל, הזרמתי כספים בלי סוף, שלחתי אותם ללמוד, נתתי להם חוגים ומה לא - והם השאירו אותי ככה! הייתי מאוד מדוכדך.

"בדיוק אז ראיתי את הכתבה בעיתון על דין התורה בין ילדי הרב רביץ וראיתי מה זה הכוח של התורה. באותו רגע החלטתי לחזור בתשובה... (חזון עובדיה יתרו תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

מאמין בחי עולמים

במהלך שיעורו שח הגאון הגדול רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א מעשה נפלא אשר שמע ממקור מהימן. יהודי נכבד מאנגליה שישמו הלך לפניו כאיש מצליח בעסקיו, פנה לחברו הטוב וחשף בפניו מצבו האמיתי וסיפר שלמרות שכלפי חוץ ארחותיו כאחד היגבירים, אך לצערו כל זה אינו שלו, ולאחר נפילה מרה בעסקיו, הוא עומד חסר כל אמצעי. והנראה בעיניו שרק הלוואה נכבדה תוכל לסייע לו להיחלץ ממצבו המר ולהתחיל מחדש בעסקיו. וביקש הלוואה אדירה בסך שני מיליון פאונד.

המיצר בנתינת ההלוואה הגדולה, ובעזרת ה' עסקיו פורחים, וכעת עולה בידו בשעה טובה להשיב מלא ההלוואה בס"ד.

המלווה הפתיע את חברו באמרו שאינו רוצה לקחת ממנו אפילו פרוטה, כיון שהערב כבר שילם מלא הסכום. וסיפר לו עניין השידוך של בתו. הלווה הנדהם לא ידע את נפשו ותהה שמה השתבשה דעת המלווה. אך זה חזר ואמר כי אינו מעוניין לקבל ההלוואה בחזרה. אמר הלווה, בכ"ז מוטלת עלי החובה להשיב לערב מלא הסכום. ואמנם למלווה בן-אנוש יכול להשיב ממוון, אך הוא מהפך בדעתו כיצד יוכל לשלם למלכו של עולם את חובו. היה זה בשנת השמיטה הקודמת ולאחר התבוננות בהשגחת ה' הפרטית, נמנה וגמר שהטוב ביותר להחזיר לערב את הסכום באמצעות תרומת הסכום לחקלאים שומרי שמיטה המוגדרים ע"פ ירושלמי מאמין בחי העולמים וזרע' (שבת לא, א תוס' אמונת), והוא בבחינת: תנו עז לאלוקים' (תהלים סח, לה) ונתן בזה כוח להושיעו מצרתו. יהי רצון שנוכה להיות מאמינים כיתד שלא תמוט' והבוטח בה' חסד יסובבנו. (חזון עובדיה יתרו תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

צריכים לדעת שאנו תלויים בה' יתברך בלבד. בבואי הביתה בצבצה מעטפה מתוך תיבת הדואר. שלפתי אותה ולא ידעתי מהי טומנת בתוכה?! על

לחתום עבורו על ערבות כה מופלגת. המלווה הודיע הלווה שהערב הוא לא אחר מאשר הקדוש ברוך הוא, שהרי ברשותו סכום זה, והוא בוודאי הפיץ מאד להעלות את בנו אהובו מהשבר הכלכלי אליו נקלע.

במלא הרצינות הזמין עורך דין וחתמו יחד על שטר הלוואה כדת וכחוק, ובסופו צוין כי הערב הוא הקב"ה מלא כל הארץ כבודו אשר אמר לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות" (חגי ב, ח).

כשהתקרב מועד הפירעון הודיע הלווה למלווה כי למרות שבס"ד הוא כבר עולה על דרך המלך, אך עדיין רחוק הוא מהחזרת ההלוואה הגדולה. ידיו הטוב הסכים להאריך את מועד הפירעון לזמן נוסף. אך שוב בבוא המועד הנוסף הודיע הלווה שברוך ה' כבר הצליח לגייס רבע מהסכום, אך ייקח עוד פרק זמן ממושך עד שיצליח להחזיר מלא הסכום.

או אז פנה המלווה לערב, ושפך שיח בתחינה לקב"ה באמרו: ריבוננו של עולם, הלא הנך ערב על כל סכום ההלוואה הגדולה. אך מי כמוך יודע שסכום זה לא חסר לי, מרוב טוב שהענקת לי, בקשתי שטוחה לפניך תחת זאת לדאוג נא לזיווג הגון לבתי המבוגרת שכבר ערו עליה כמה וכמה הרפתקי, ושערותיה מלבינות.

ואכן לא ארכו הימים ובס"ד בתו המבוגרת באה בשמחת האירוסין עם חתן מצוין!

לאחר תקופה עלה הלווה למשרדו של המלווה, הודה לו בהתרגשות שהציל את חייו וחילצו מן

למעשה פרשת תרומה

כבוד למשפט, ובית המשפט יכריע האם יהיה הוצל"פ וכדומה. אשתי רק ראתה דבר זה וזעקה "משפט" באימה, בעיניה בית משפט ובית כלא זה דבר אחד, מתחילים באחד ומסיימים בשני.

רבנו של עולם מה נעשה?

אשתי פונה אלי אנחנו חייבים עורך דין, השבתי שאין לי כסף עבורו, אבל אם לא נשלם אנו אמורים להפסיד יותר.

אמרתי לה בוודאי שניקה את העורך דין הטוב ביותר – רבנו של עולם, הוא יבוא איתנו. הוא חנן אותנו במשפחה ברוכת ילדים, הוא דאג וימשיך לדאוג, ואז עד יום המשפט הכנו את עצמנו ודיברנו עם העורך דין.

את הילדים הגדולים שיתפנו כדי שהתפללו, ואפילו הקטנים הרגישו את חומרת הדין ופחות הפריעו.

יום המשפט הגיע, קמנו מוקדם התפללו בכוונה, וביקשנו מה'עורך דין' שילווה אותנו.

לקחתי איתי את 'הקלסר של השותף השלישי' – זה קלסר שבו אנחנו רושמים את כל הכנסות וההוצאות מידי חודש בחודשו, ואנו קוראים לו הקלסר של השותף השלישי, צריכים לדאוג לשלם כאן וכאן ורשום הכנסות של 'ניסים'.

בחודש אחד שהיה צריך לשלם טיפולי שיניים לכמה ילדים, בדיוק נכנס סכום זהה וכו'.

המעטפה התנוססה סמל של משרד ממשלתי, לא פחות ולא יותר מכתב ממס הכנסה.

התברר כן, בימים ההם כל מי שקיבל כסף מהביטוח לאומי בתור דמי לידה היה צריך ללכת ולהפריש מס כחוק, ואנחנו לא ידענו, והנה במכתב עלינו במדגם, והתברר שלא שילמנו, הם עשו חשבון שבע שנים אחורה כנדרש בחוק, וגילו שלא העברנו מעולם דמי מס כחוק, ובמשך השבע שנים היו שש מתנות נפלאות מהבורא שזה אומר סכום בן חמש ספרות... הכולל ריביות והצמדה וקנסות.

חשבנו שהעולם נופל עלינו בכללותו, ניסיתי ליצור קשר ולומר 'לא ידענו', אבל התשובה שקיבל "אי ידיעת החוק אינה פוטרת את בעליה מהעונש", מצטערים תצטרכו לשלם מיידית הכל! ובמידה ולא, יינקטו אמצעים מנגד.

האשה התייפחה, מה נעשה?

ואז אמרתי לה, כשם שה' עזרנו עד עתה ימשיך לעזור ולא יעזוב אותנו, ברוך ה' אנו עם 12 ילדים ומידי חודש בחודשו הוא דואג לנו ולא עוזב אותנו, וכל חודש וניסו. וממשיך לחזק את אשתי בדברי אמונה וביטחון ובעצם מחזק את עצמי.

הימים הבאים עברו עלינו עם עליות וירידות באמונה, מחד מבינים שהכל מונהג מלמעלה ומאידך נמצאים במצב נורא של תביעה כספית גדולה.

ובוקר אחד הגיעה מעטפה סגורה שכיתוב מאיים מקשט את תחתיתה, "משפט" הזמינו אותנו אחר

למעשה פרשת תרומה

זה היה מדהים ומרגש איך השותף השלישי שוב דאג, והפעם כ'עורך דין'. (הרב יעקב עמר יביע אומר משפטים תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

הגענו למשפט, הדיון היה קצר ותכליתי, נציג התביעה אמר את שלו בקצרה, ההוכחות היו חד משמעיות. מה יש לנאשם לומר להגנתו? פנה אלינו השופט. נעמדתי והסברתי בקצרה שלא ידענו מאומה, וביקשתי להתחשב בנו ולהוריד רק את הקנסות בלבד.

השופט לא התרשם כלל, ואמר "אי ידיעת החוק אינו פוטר מעונש".

אני יודע, אבל בכל זאת אבקש ללכת לפני משורת הדין, אין לנו יכולות, ויש לנו 12 ילדים, אבקש להתחשב בנו, אנחנו זכינו בשש אוצרות תוך שבע שנים כפי שאתם רואים ובקושי אנו מצליחים את הקיים, אין לנו מנין לשלם כזה סכום!?

השופט הביט ואמר: "אין לכם, יש לכם, היה לכם להבין זאת ולברר ולשמוע".

ואז בלי הבנה פניתי אליו וביקשתי שיעבור על... הקלסר של השותף השלישי, סירב השופט זה לא מופיע בשורת הממצאים, התחננתי בכל זאת. השופט נטל את הקלסר ודפדף בו, ראינו איך מבטו מתחלף משעמום לעניין ומעניין להפתעה. באמת אין לכם מהכין לשלם, אתם חיים בניסים. נכון אישרנו בשקט, אנחנו חיים בניסים.

מאותו רגע השתנה הכל, ה'עורך דין' נכנס לפעולה, והפך את ליבו וכסאו ממידת הדין לרחמים, הורה על ביטול הקנסות ההצמודות והעמלות, ואת הקרן פרש למשך שנתיים.